

HATÁRKÉPZETEK - 2015

Fleischer Tamás
MTA KRTK Világgazdasági Intézet
[http://www.vki.hu/~tfleisch/
tfleischer@vki.hu](http://www.vki.hu/~tfleisch/tfleischer@vki.hu)

A Magyar Regionális Tudományi Társaság XIII. vándorgyűlése
,Kelet-Közép-Európa területi folyamatai, 1990-2015'
Geopolitika, európaizáció, határpolitika szekció
Eger, 2015. november 19-20.

Határképzetek 2015

☰ Invokáció

☰ Köszönetnyilvánítás: A részvételemet a **Változás és folytonosság a magyar térképzetekben: nemzet, területiség, fejlesztés és határpolitika** című NN 114468 témaszámú OTKA-kutatás teszi lehetővé. (Hajdú Zoltán, James Scott, Rácz Szilárd)

☰ 2015 szeptemberi indulás, -- *kick-off meetingre számítottam*

☰ A menekültkérdés átértékelte a kérdéskör aktualitását, és valamennyire a tartalmát is. (Nem megkerülhető)

☰ A határ funkciói (barrier, filter, frontier)

☰ Posztmodern / posztindusztriális közelítés vs. falhúzás

☰ A tranzit szerepről

☰ A határfunkciók rávetítése a migrációs megközelítésekre

☰ És utóbbiak visszahatása a határ nézőpontokra

☰ Összefoglalás

Összegzés (2014)

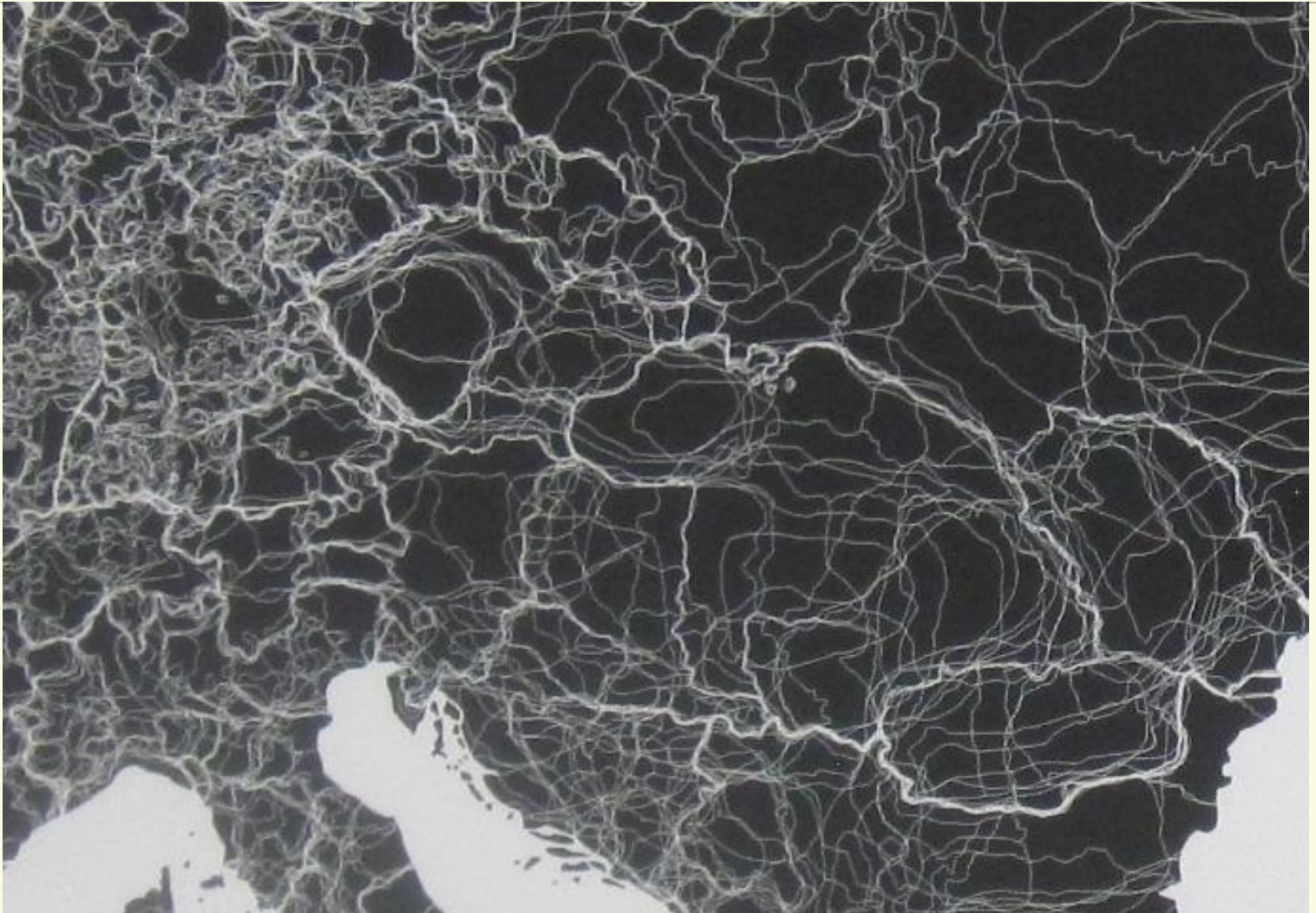
az infrastruktúra-hálózatokon átnyúló határokról

- ☞ (1) Az éles, határozott, karakteres határok helyett a poszt-indusztriális korban előtérbe kerülnek az **elmosódó, felszívódó, jelképes határok**.
- ☞ (2) Egyes fontos **infrastruktúra folyosók legalább olyan tartósak**, mint a határok.
- ☞ (3) **Döntéshozók rendre túlértékelik** az aktuális határ szerepét, és hozzá igazítják, ezzel gyakran eltorzítják az infrastruktúra hálózatokat.
- ☞ (4) Kis léptékben – városokban, határzónákban – új határok meglévő **hálózati szövetet tépnek fel**, korábbi kapcsolatokat lehetetlenítenek el.
- ☞ (5) Nagy léptékben, tervezett folyosók esetén a határok túlzott figyelembevételével funkcionálisan **torzítja a hálózat** majdani szerkezetét.
- ☞ (6) Míg e hálózatok kialakításakor a jelenleginél kisebb figyelmet kellene fordítani a határokra, addig a hálózaton folyó **működést** nagymértékben **befolyásolják** a rövid távon érvényes kapcsolati viszonyok.
- ☞ (7) De: vannak **nemzeti ügyek** (foglalkoztatás, jövedelem, tanulás, adó stb.)

A határok a kerek százas években - időszámításunk kezdete és 2000 között

**A határok a kerek százas években -
időszámításunk kezdete és 2000 között**

Forrás: Société r aliste (Paris) ill. Privát nacionalizmus kiállítás (Kassa, P cs)

- ☰ A **Privát nacionalizmus** c. programsorozat közép-európai perspektívából közelít a nacionalizmus problémájához; ennek eszk z ul a kortárs képzőművészetet, a kritikai, a társadalmi-kulturális folyamatokra, konfliktusokra reagens attitűdjét kívánja alkalmazni. A program egy nyolc f s nemzetközi kurátori testület szakmai irányításával j n létre, tizenöt ország negyven m v sz nek részvételével valósul meg, és elsődlegesen egy utazó kiállítást hoz létre, mely hat országban kerül bemutatásra (Cseh Köztársaság/ **Prága**, Szlovákia/**Kassa**, Magyarors g/**P cs**, N metors g/Drezda, Lengyelors g/Krakkó, Magyarors g/Debrecen, T r kors g/Isztambul).
- ☰  n a kassai tárlaton készítettem a fentebbi képeket.
- ☰ **Most éppen megtekinthető egy új rendezés a Kiscelli Múzeumban!**

Logisztika és kombinált fuvarozás

A központi fekvés mítosza és a tranzit mítosza

- ☞ „Magyarország fordítókorong”
- ☞ „Híd kelet és nyugat között”
- ☞ „A Balkán kapuja”
- ☞ „Magyarország logisztikai központ” (MKIK jelmondat 2004)
- ☞ „Tranzitgazdaság” (a közlekedési fejezet tervezett címe az Új Széchenyi Terv 2010-es egyeztetési kötetében)
- ☞ Ezek a szlogenek a kormányzattal az ország fekvésének egyediségét akarták elfogadtatni, („Magyarország megkerülhetetlen”) és tranzitforgalom előnyeit ecsetelve állami pénzekből támogattatni logisztikai beruházások megépítését
- ☞ Egyrészt helyzetünk nem egyedülálló, másrészt, ha így lenne, akkor is kérdéses, vajon a 21. században éppen ezt a pozíciót kellene-e ,eladni’, erre kell-e alapozni a jövőt.

Logisztika és kombinált fuvarozás

A központi fekvés mítosza és a tranzit mítosza

- ☞ Az érvek mögött kb. ennyi tényleges megfontolás van:
„Ha sokan erre jönnek, hátha lepottyan valami a számunkra”
- ☞ A tranzitforgalomról a valódi **döntéshozatal máshol történik**:
leginkább a szállítás valamelyik végpontján.
- ☞ A tranzitáló szakasz szerepe mindig **kiszolgáltatott és esetleges**
marad.
- ☞ Éppen fordítva, a logisztikának (és a gazdaságnak) **a hazai kiindulású és a hazai célpontú forgalomra** kellene alapvetően figyelnie.
- ☞ A kedvező fekvés nem azért előnyös, mert sok áru **„ügyis” áthalad** rajtunk, hanem azért, mert ide tud jönni az, amit az itteni fejlődés igényel.
- ☞ Új-Zéland, Finnország, Svédország – egész jól elvannak...

2015: nem tranzitáru jön, hanem emberek

A központi fekvés mítosza és a tranzit mítosza szétfoszlik

- ☞ Egyszerre mindenkinek nyilvánvalóvá válik, hogy **a tranzit nem olyan dolog, amiből minél több van annál jobb**
- ☞ Nyilvánvalóvá válik, hogy **a végpontok vannak döntési helyzetben** – (bár mi kényszerűen a határainkon matatunk)
- ☞ Bebizonyítottuk, hogy **nem vagyunk megkerülhetetlenek**
- ☞ Érdekes módon, **a hazai kiindulású és a hazai célpontú forgalomra** még mindig nem igazán figyel a politika.
- ☞ Arról, hogy ki tudnánk szűrni valami számunkra fontosat abból, ami „**ügyis**” áthalad rajtunk, hallani sem akarunk
- ☞ (Mindez persze **nem** biztosíték arra, hogy az áruszállítással, logisztikával foglalkozók is **tanultak** valamit az év folyamán)

Schengen és az Európai Unió határvonalairól

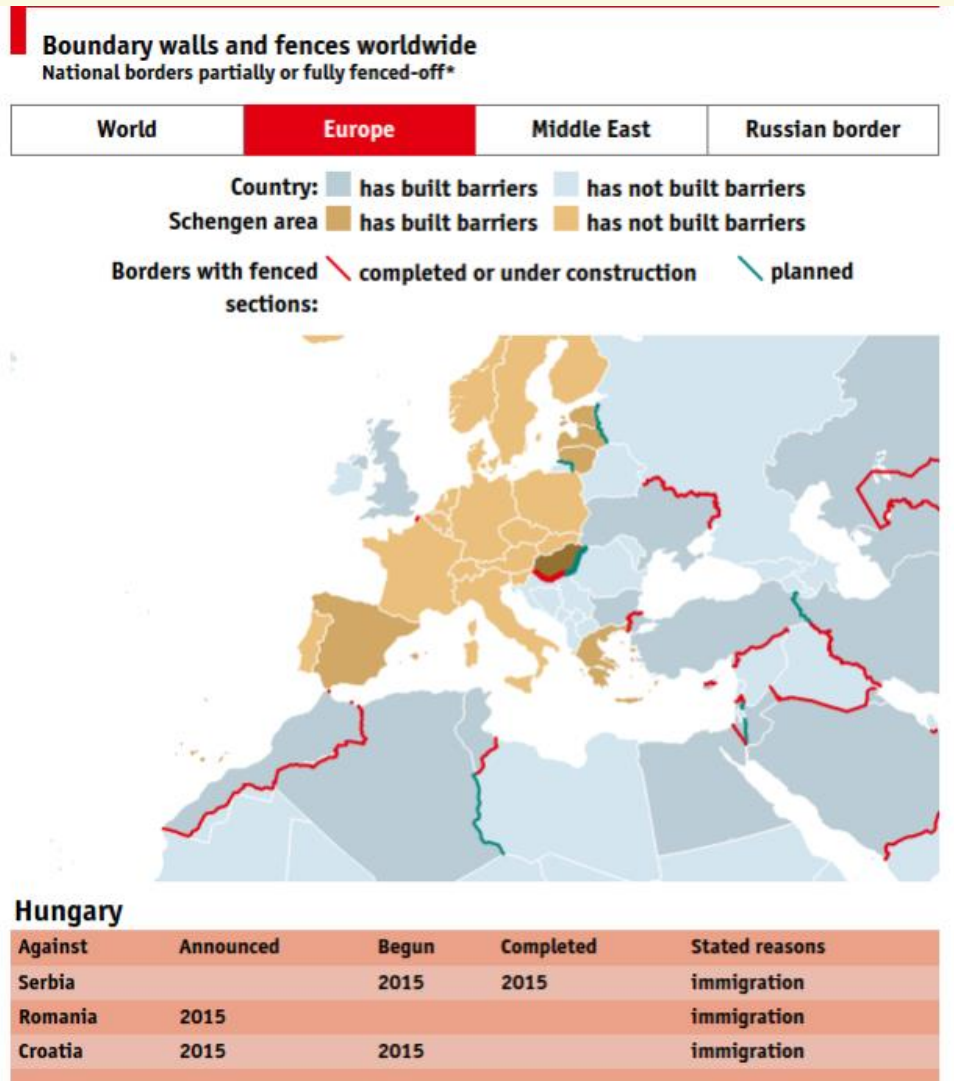
Persze, nem csak mi...

2015 szeptember

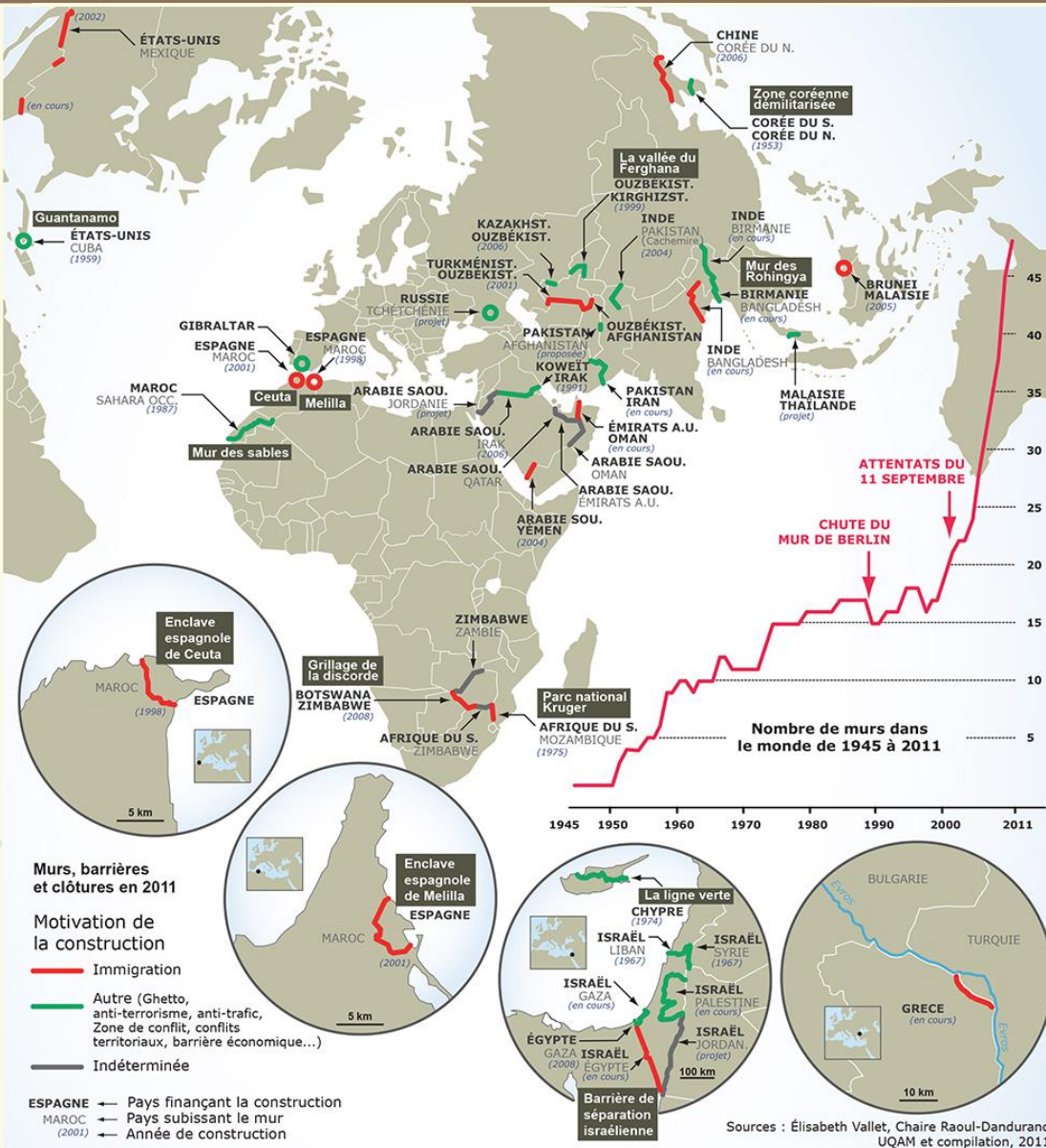

Kerítések, falak Európában és környékén

2015 szeptember

Falak a világban

Merre vannak fallal védett határok (2011-ben)

Egyre több a fal „határok nélküli” világunkban, - számuk már közel jár az 50-hez.

A határ funkciói

- ☰ A határ funkciói: **barrier / filter / frontier**
azaz akadály / szűrő / peremzóna, érintkezési felület
- ☰ **barrier-border / filter-border / contact-border**
Ratti, Remigio (1996) Problématique de la frontière et du développement des régions-frontières. Territoires frontaliers. Discontinuité et cohésion, Sciences de la Société n°37, Presses Universitaires du Mirail, Toulouse, pp. 37-48.
- ☰ **barrier / filter / frontier / contact-zone** Nemes Nagy József (1998)
A tér a társadalomkutatásban. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület. Budapest.
- ☰ Fábián Attila (2013) Constructivist Views of Cooperation along the Border. Acta Univ. Sapientiae, Economics and Business 1, pp. 39-51 <http://www.acta.sapientia.ro/acta-econ/C1/3-fabian.pdf>
„József Nemes-Nagy defined four functions of this specific area: separating module, filter zone, edge and buffer zone and a contact, confrontation and interference zone (Nemes Nagy 1998”

A határ funkciói

- ☰ A határ funkciói: **barrier / filter / frontier**
azaz akadály / szűrő / peremzóna, érintkezési felület
- ☰ **barrier-border / filter-border / contact-border**
Ratti, Remigio (1996) Problématique de la frontière et du développement des régions-frontières. Territoires frontaliers. Discontinuité et cohésion, Sciences de la Société n°37, Presses Univairsitaires du Mirail, Toulouse, pp. 37-48.
- ☰ **barrier / filter / frontier / contact-zone** Nemes Nagy József (1998)
A tér a társadalomkutatásban. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület. Budapest.
- ☰ Fábián Attila (2013) Constructivist Views of Cooperation along the Border. Acta Univ. Sapientiae, Economics and Business 1, pp. 39-51 <http://www.acta.sapientia.ro/acta-econ/C1/3-fabian.pdf>
„József Nemes-Nagy defined four functions of this specific area: separating module, filter zone, edge and buffer zone and a contact, confrontation and interference zone (Nemes Nagy 1998)”

	barrier	filter	frontier
pozitív	+ akadály	+ szűrő	kontaktus-zóna
negatív	- akadály	- szűrő	ütköző-zóna

A határ funkciói térben széthúzva

- ☰ „Javaslatok az európai menekültpolitika cselekvőképességének a feloldásához” (Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, NKE 2015 szeptember)
- ☰ Tálás Péter (2015) A környezeti migráció és biztonságpolitika. Előadás http://energiaklub.hu/sites/default/files/talas_kornyezeti_migracio_es_biztonsagpolitika.ppt
[Az idézett részt ld. kifejtve itt: SVKK (2015) Javaslatok az európai menekültpolitika cselekvőképességének feloldásához. Nézőpontok – 2015/2 NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, Budapest, 2015. szeptember © SVKK ISSN 2063-4862 http://netk.uni-nke.hu/uploads/media_items/svkk-nezopontok-2015-2-javaslatok-az-europai-menekultpolitika-cselekvokeptelensegenek-feloldasahoz-svkk.original.pdf

☰ **Barrier / Filter / Puffer (frontier) /**

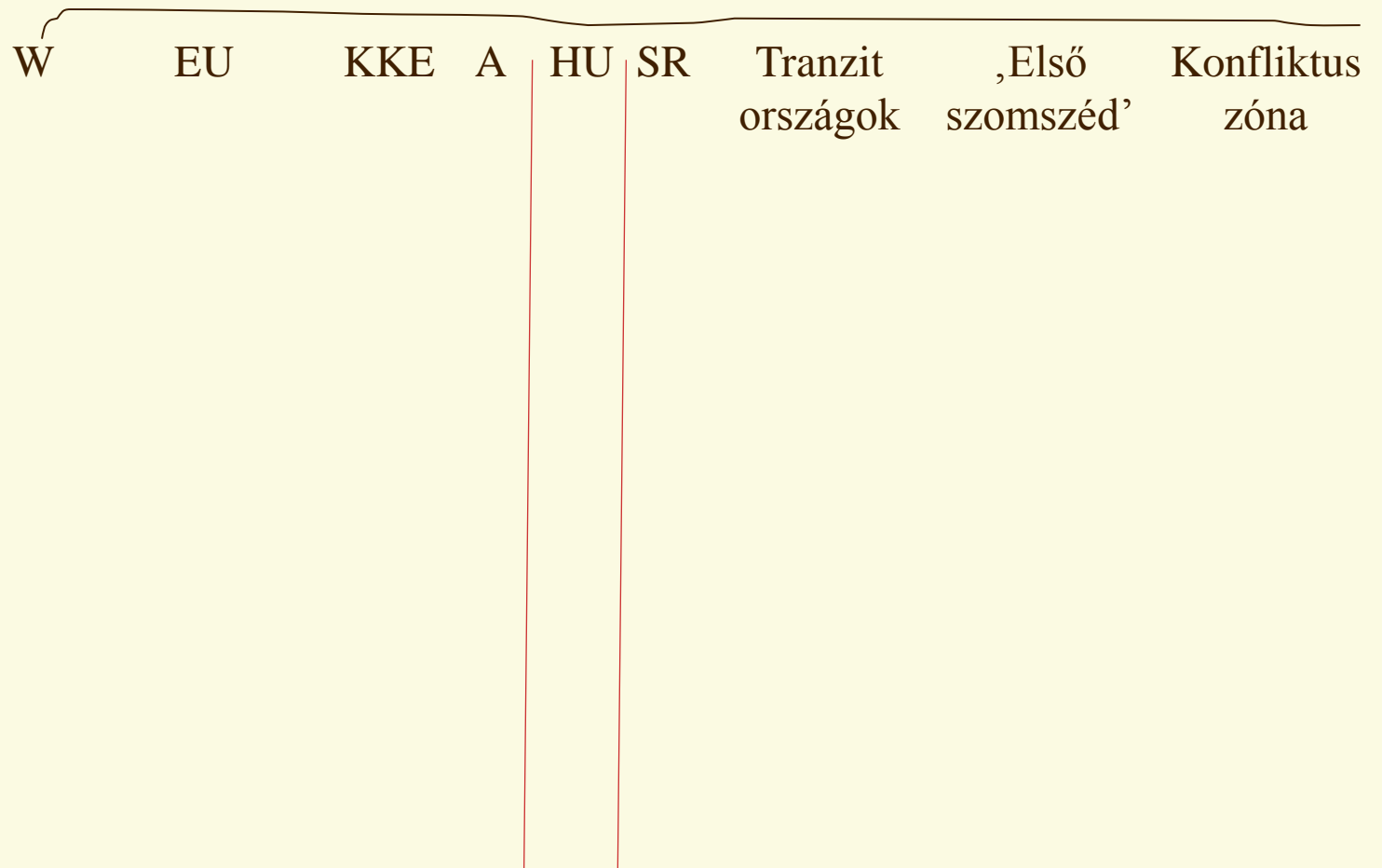
A határ funkciói térben széthúzva

W	EU	KKE	HU	SR	Tranzit országok	„Első szomszéd”	Konfliktus zóna
	Az európai menekültjog felülvizsgálata		Hatékony határellenőrzés és védelem		Tranzit országok együttműködésére késztetése	Konfliktus-zóna szomszéd ságában lévők támogatása	Kibocsátó országok helyzetének megoldása
	A befogadottak integrációjának javítása		A menekültek gyors regisztrálása		EU oltalmi övezetek létrehozása		
	EU oltalmi övezetek létrehozása						
	A menekültügyi eljárások fejlesztése, gyorsítása						
	Nem-menekültek visszaküldése						
	A menekültek visszasegítése a helyzet rendeződésekor						A menekültek visszasegítése a helyzet rendeződésekor

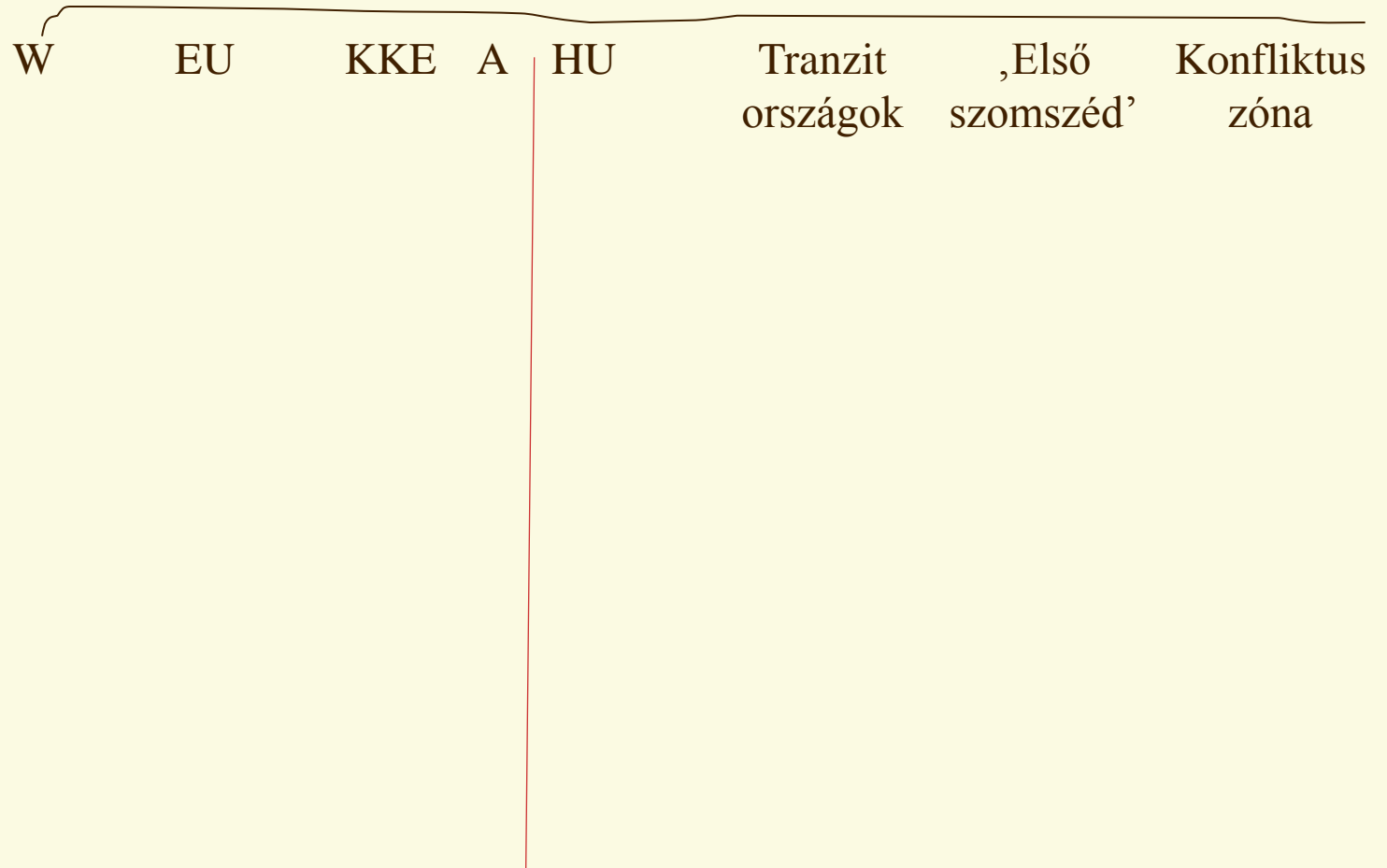
A határ funkciói térben széthúzva

W	EU	KKE	HU	SR	Tranzit országok	„Első szomszéd”	Konfliktus zóna
	Az európai menekültjog felülvizsgálata		Hatékony határellenőrzés és védelem		Tranzit országok együttműködésére készítése	Konfliktus-zóna szomszéd ságában lévők támogatása	Kibocsátó országok helyzetének megoldása
	A befogadottak integrációjának javítása		A menekültek gyors regisztrálása		EU oltalmi övezetek létrehozása		
	EU oltalmi övezetek létrehozása						
	A menekültügyi eljárások fejlesztése, gyorsítása						
	Nem-menekültEK visszaküldése						
	A menekültek visszasegítése a helyzet rendeződésekor						A menekültek visszasegítése a helyzet rendeződésekor

A határ funkciói térben széthúzva

A határ funkciói térben széthúzva

HATÁRKÉPZETEK - 2015

Fleischer Tamás
MTA KRTK Világgazdasági Intézet
<http://www.vki.hu/~tfleisch/>
tfleischer@vki.hu

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET !**

A Magyar Regionális Tudományi Társaság XIII. vándorgyűlése
,Kelet-Közép-Európa területi folyamatai, 1990-2015'
Geopolitika, európaizáció, határpolitika szekció
Eger, 2015. november 19-20.